

אגרת פרידה

מאת

רב-אלוף חיים לסקוב

ראש המטה הכללי

חיילי צבא-הגנה לישראל!

סיימתי את תפקידי כראש המטה הכללי לצבא-הגנה לישראל וכרצוני, עתה, להפרד מכם.

לא אוכל להפרד מכם אישית, לכן באים דברי אלה וראו בהם פרידה מכל אחד ואחד מכם: — ממשרתי צבא הקבע, חיילי-החובה, המילואים ואנשי ההגנה המרחבית — שבטחתם בי ונתתם בי אמונכם. מכם שאבתי את הכוח למלא את חובתי. לא אעלים מכם שקשה להפרד. מ-צה"ל; אין חלק בו שלא נתתי לו ממיטב כוחי ומחשבתי.

אני נושא עמי זיכרון תקופת שירות ממושכת החל ממאורעות 1929, בהגנה, ביחידות היהודיות בצבא הבריטי, במלחמת העולם השניה וכחייל ב-צה"ל מאז הוקם. זה היה הנושא שסביבו נרקמו חיי — ומטרתם — הקמתו ותפעולו של כוח יהודי, מן הלוחם הכבוד ועד לעם לוחם.

אני נושא עמי את הוד קדושת ההקרבה של חברי לנשק שנפלו בארץ, ושל אותם מחברי שנפלו בנכר וטרם זכו לקבורה בארץ. זכרם עמדי כל העת.

רבים השינויים המתחוללים בזירה בה אנו חיים. הם מגוונים ביותר ומתקרים פתאומית. יחסי כוחות אינם דבר של קבע; הם משתנים באופן שוטף, והישגי העבר אינם מבטיחים הישגים בעתיד. שאלת המפתח לבטחוננו היא — מידת כושרנו להגיב לאתגר השינוי, לכשניתקל בו. אויב נרתע אחר לא רק מחמת המכה שהוא סופג, אלא גם כאשר הוא יודע שאינו יכול להפתיע. מכאן — בידיעה הוודאית של שינוי מצב, ובמהירות התגובה — סוד הצלחת המעבר של כוח מהרתעה לנצחון.

בהכרת מילוי-החובה הנני מסיים תפקידי היום, ולא נשאר לי אלא להודות לכם, כחברי לנשק, על מסירותכם לתפקיד ולתעודה, על הכוננות וה-נכונות להילחם, ועל ההעזה החיונית כדי להצליח.

יחד אתכם אני מאחל לרמטכ"ל רב-אלוף צבי צור הצלחה בהצעתו של צה"ל קדימה — ולנצחון.

יום א'

י"ג טבת תשכ"א

(1 ינואר 61)

שעה 1629

חיים לסקוב, רב

ראש המטה הכללי

דברים לקצינים

רב-אלוף ח. לסקוב

השליחות

מדוע חשוב הקצין לצבא? מדוע יש לראות את הקצינות כשליחות? אמנם, נכון הוא כי החיילים הם המנצחים במלחמה. אבל הם זקוקים לקצינים. הקצין הוא הנושא את ערכי הכוח — והם ערכי האיכות. ואם הקצינים שוקדים על כך, ומסביעם בהצלחה את ערכי האיכות בפקודיהם, אז מתגשם בהם הפסוק, חלוצים תצאו לפני אחיכם.

מה בין חיי אזרח - לחובות חייל?

בחיים האזרחיים מדברים על מנהל, מזכיר ומועצת-מנהלים. בצבא — מדברים על מפקד ועל מטהו.
בחיים האזרחיים קיימת שותפות באחריות — אחריותה של מועצת המנהלים. בצבא, אדם אחד אחראי לכל הנעשה בדרג שלו — והוא המפקד. התקלות הצפויות בחיים האזרחיים הן: שריפה, שטפון, פשיטת-רגל, ואילו בצבא — זהו אבדן-קרב, העלול לעלות לנו באבדן חירותנו. הדרישות כלפינו הן חמורות: אסור להפסיד אף קרב, אף מערכה, אף מלחמה; ועל קציני צה"ל ללמוד זאת. עליהם להתכונן לכך.

הבא לפקד - עליו ללמוד

אי אפשר ללמד להיות קצין —
אפשר רק ללמוד להיות קצין.

המפקד מתרגל אותך, אבל אתה בעצמך לומד ממנו, גם כאשר אתה נמצא בלעדיו, בשעה שאתה משהו לך אותו כדוגמה בבואך להחליט החלטה או לבצע.

★

ללמוד מאחרים אפשר רבות גם עליידי קריאה: — לראות איך הם נבחנו במצבים קשים, ולהשוות את נסיונם לנסיונך. תוך קריאה תרגיש לפעמים שאינך די חזק בנושא מסוים — ואז תחפש דרך כיצד ללמוד אותו ולהשתלם בו.

דברים לקצינים

רב-אלוף ח. לסקוב

השליחות

מדוע חשוב הקצין לצבא? מדוע יש לראות את הקצינות כשליחות? אמנם, נכון הוא כי החיילים הם המנצחים במלחמה. אבל הם זקוקים לקצינים. הקצין הוא הנושא את ערכי-הכוח — והם ערכי האיכות. ואם הקצינים שוקדים על כך, ומסביעם בהצלחה את ערכי האיכות בפקודיהם, אז מתגשם בהם הפסוק, "חלוצים תצאו לפני אחיכם".

מה בין חיי אזרח - לחובות-חייל?

בחיים האזרחיים מדברים על מנהל, מזכיר ומועצת-מנהלים. בצבא — מדברים על מפקד ועל מטהו.

בחיים האזרחיים קיימת שותפות באחריות — אחריותה של מועצת המנהלים. בצבא, אדם אחד אחראי לכל הנעשה בדרג שלו — והוא המפקד. התקלות הצפויות בחיים האזרחיים הן: שריפה, שטפון, פשיטת-רגל, ואילו בצבא — זהו אבדן-קרב, העלול לעלות לנו באבדן חירותנו. הדרישות כלפינו הן חמורות: אסור להפסיד אף קרב, אף מערכה, אף מלחמה; ועל קציני צה"ל ללמוד זאת. עליהם להתכונן לכך.

הבא לפקד - עליו ללמוד

אי אפשר ללמד להיות קצין —
אפשר רק ללמוד להיות קצין.

המפקד מתרגל אותך, אבל אתה בעצמך לומד ממנו, גם כאשר אתה נמצא בלעדיו, בשעה שאתה משוה לך אותו כדוגמה בבואך להחליט החלטה או לבצע.

★

ללמוד מאחרים אפשר רבות גם עליידי קריאה: — לראות איך הם נבחנו במצבים קשים, ולהשוות את נסיונם לנסיונך. תוך קריאה תרגיש לפעמים שאינך די חזק בנושא מסוים — ואז תחפש דרך כיצד ללמוד אותו ולהשתלם בו.

הוסף ידע — למען יבטחו בך חייליך, למען תהיה לגביהם נושא של איכות-מתורגלת, למען תהיה קצין טוב. אל תשכח לעולם: הקצין הוא נושא האיכות ביחידתו, ומקנה מדדי איכות לאנשיו.

אנשיך

הכר אנשים! דע מהי הדמות שלפניך, ומי היא. האדם, החייל, יש לו שם. למד לדעת מה מצערו, מה מכאיב לו. למד לדעת מהו בכלל, ותדע כיצד להפעילו.

★

בפלוגה, כמעט בכל פלוגה, הנך נתקל ב־3 קבוצות אנשים, מבחינת מדדי-האיכות שלהם: מעטים, והם טובים מאוד; קבוצה גדולה יותר של בינוניים; וקבוצה שלישית, והיא הגדולה ביותר, של למטה-מבינוניים. אתה נמדד לא ביכולתך למיין את הקבוצות לפי המדדים הללו, אלא בהצלחתך לקיים מהם שתי קבוצות בלבד: את אלה שמעל-לבינוניים, ואלה שהם בינוניים; וזאת תעשה על-ידי שתריום את אלה שהם מתחת-לבינוני עד לרמת הבינוני, ואת הבינוני למעלה הטוב מן הבינוני.

מה נתבע מומך, המפקד

שניים מבדילים קצין משאינו-קצין:

- מהירות-החלטה ואיכות-החלטה.
- היכולת לבצע משימה בזמן, באמצעים ובאנשים שתחת-ידו — למרות הפרעות אקלים, שטח ואויב, — מתוך כושר-התאמה לתנאים משתנים, ובלי לאבד את היזמה אף לרגע.

★

יכול להיות ביחידה מדדי-איכות של „כידון עם תבונה“, ומולו מדדי-איכות אחר של מפקד שבמצב קשה, כשאין זמן, ואין אמצעים והאויב גדול — נמצא לו הפתרון, והמטרה מושגת-בזמן מינימלי ובאבידות מינימליות. שני מדדי-איכות אלה הם תוצאת טיב-מנהיגותו של הקצין.

★

אתה מפקד!

שקוד שרצונך יתבצע ברגע שאמרת אותו. כדוגמת הפקודה הקצרה והתכליתית הנתונה לנו במקרא: „ויאמר: 'יהיה אור!' — ויהי אור“.

★

זכור! במילון העברי ישנה המילה „אי-אפשרי“ — שמשמעותה: אינני רוצה; אבל צמד המלים „בלתי-אפשרי“ אינו עברי. הוא שאול מלועזית, והוא צריך להיות זר לנו.